

SCENARIUSZ LEKCJI

Prawo do prywatności w szkole i internecie - co wolno, a czego nie?

Czas trwania: ok. 45 minut

Grupa docelowa: starsze klasy szkoły ponadpodstawowej

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie / godzina wychowawcza

CELE LEKCJI

- Uczeń zna treść prawa do prywatności zapisane w art. 47 i 51 Konstytucji RP.
- Uczeń rozumie granice ingerencji w prywatność w szkole i internecie.
- Uczeń potrafi wskazać sytuacje, w których prawo do prywatności jest naruszane.
- Uczeń potrafi podać sposoby reagowania na naruszenie prywatności.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

- Fragmenty art. 47 i 51 Konstytucji RP (wydruk).
- Karty z opisami przypadków dla uczniów.
- Tablica lub flipchart do notowania granic prawa do prywatności i przykładów.

PRZEBIEG LEKCJI

1. WPROWADZENIE - „Moje granice prywatności” (5 minut)

Nauczyciel zadaje pytania wprowadzające:

- „Czy każdy w szkole ma prawo do prywatności?”
- „Czy nauczyciel może przeglądać Twój telefon, wiadomości lub prywatne rozmowy?”

Nauczyciel prosi uczniów o podanie przykładów sytuacji, w których ich prywatność była respektowana lub naruszona, czy to w szkole czy w internecie.

Nauczyciel zapisuje definicję prawa do prywatności na tablicy:

Prawo do prywatności = ochrona życia osobistego, rodzinnego, tajemnicy korespondencji i danych.

Nauczyciel kontynuuje:

“Prawo do prywatności jest jednym z fundamentalnych praw obywatelskich, zapisanym w Konstytucji RP w art. 47 i 51. Obejmuje ono ochronę życia osobistego, rodzinnego, tajemnicy korespondencji oraz danych osobowych. W kontekście szkoły i internetu prawo to przyjmuje szczególne znaczenie, ponieważ uczniowie spędzają znaczną część życia w środowisku edukacyjnym i cyfrowym, gdzie łatwo o naruszenia prywatności.”

W szkole ochrona prywatności oznacza między innymi, że nauczyciel nie może bez wyraźnej podstawy przeglądać prywatnych wiadomości ucznia, jego telefonu czy notatek. Monitoring szkolny i nagrania mogą być stosowane wyłącznie w celach bezpieczeństwa i nie mogą obejmować miejsc, w których oczekuje się prywatności, takich jak toalety czy szatnie. Uczniowie mają prawo decydować, które informacje o sobie udostępniają kolegom, nauczycielom czy w szkolnej dokumentacji.

W internecie prawo do prywatności jest szczególnie istotne, ponieważ każde udostępnione zdjęcie, post czy wiadomość może być rozpowszechnione poza pierwotnym kręgiem odbiorców. Każdy użytkownik powinien być świadomy, że publikując dane osobowe innych osób bez ich zgody, narusza ich prawo do prywatności, a takie działanie może rodzić konsekwencje prawne, w tym odpowiedzialność cywilną lub karną.”

Podsumowanie nauczyciela:

„Prywatność dotyczy życia osobistego i rodzinnego, komunikacji, danych osobowych oraz informacji publikowanych w internecie.”

2. Miniwykład z przykładami (10 minut)

Podstawa prawna:

- Art. 47 Konstytucji RP - każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego.
- Art. 51 Konstytucji RP - każdy ma prawo do ochrony tajemnicy korespondencji i danych osobowych.

Granice prywatności w szkole i internecie:

- Nauczyciel nie może przeglądać telefonu ani wiadomości ucznia bez jego zgody (wyjątek: zagrożenie życia lub zdrowia, wówczas należy wezwać policję).
- Szkoła, nauczyciele i koledzy nie mogą ujawniać prywatnych danych, wiadomości ani nagrań bez zgody osoby zainteresowanej.
- Każdy decyduje, które informacje o sobie udostępnia innym, a które pozostawia prywatne.

Przykłady do dyskusji:

- Nauczyciel każe uczniowi pokazać wiadomości w telefonie.
- Kolega przesyła prywatną wiadomość do całej grupy.
- Uczeń nagrywa prywatną rozmowę i rozsyła nagranie bez zgody uczestników.
- Ktoś publikuje numer telefonu lub adres mailowy innego ucznia bez zgody.

Pytania do uczniów:

- Które z sytuacji to naruszenie prawa do prywatności?
- Jakie mogą być konsekwencje takich działań?
- Jak byście się poczuli, gdyby to spotkało was?

Komentarz nauczyciela

„Prawo do prywatności działa nie tylko w dorosłym życiu, ale również w szkole i internecie. Świadomość prawna pozwala chronić siebie i reagować na naruszenia, zgłaszając je odpowiednim osobom lub instytucjom.”

3. Analiza przypadków - indywidualnie lub w parach (15 minut)

Instrukcja:

- Pracujcie samodzielnie lub w parach.
- Przeczytajcie każdą sytuację i odpowiedzcie na pytania:
 1. Czy w tej sytuacji prawo do prywatności jest respektowane czy naruszone?
 2. Jak można odpowiednio zareagować?
 3. Jak byś się poczuł lub poczuła w tej sytuacji?

Przypadki do analizy:

1. Nauczyciel przeszukuje.
2. Kolega z klasy zabrał drugiemu uczniowi telefon i pokazuje innym uczniom zdjęcia znajdujące się w telefonie.
3. Uczeń nagrywa rozmowę dwóch koleżanek i przesyła ją innym.
4. Ktoś publikuje adres zamieszkania ucznia bez jego zgody.

Podsumowanie nauczyciela:

- Każda z opisanych sytuacji to naruszenie prawa do prywatności.
- Sposoby reagowania to rozmowa z nauczycielem, zgłoszenie do pedagoga, rozmowa z rodzicami, zawiadomienie dyrekcji lub odpowiednich instytucji.

4. Mini-debata klasowa (10 minut)

Teza - „Uczniowie powinni mieć pełną prywatność w szkole i internecie.”

Instrukcja:

- Każdy uczeń przygotowuje jeden argument za i jeden przeciw.
- Nauczyciel moderuje debatę, zadaje pytania pomocnicze:
 - Czy szkoła powinna mieć prawo kontrolować telefony uczniów w wyjątkowych sytuacjach?
 - Czy pełna prywatność w internecie jest możliwa?
 - Gdzie kończy się prawo do prywatności, a zaczyna odpowiedzialność za bezpieczeństwo innych?

Podsumowanie nauczyciela:

„Prawo do prywatności nie jest absolutne. W szkole i internecie najważniejsze jest, aby inni szanowali wasze dane, rozmowy i życie osobiste.”

5. Zadanie indywidualne - „Analiza własnej cyfrowej przestrzeni” (5 minut)

Instrukcja:

- Zastanów się nad swoim telefonem, kontami w mediach społecznościowych i komunikatorami.
- Odpowiedz na pytania:
 1. Jakie informacje o Tobie są dostępne publicznie?
 2. Które informacje chcesz zachować prywatne i jak je chronić?
 3. Jak zareagowałbyś/zareagowałabyś, gdyby ktoś naruszył Twoją prywatność w sieci lub w szkole?

Podsumowanie nauczyciela:

„Prawo do prywatności to nie tylko zapisy w Konstytucji. To także wasze codzienne decyzje co publikujecie, komu dajecie dostęp do swoich danych. Świadome korzystanie z prywatności i reagowanie na naruszenia zwiększa bezpieczeństwo całej społeczności szkolnej.”

KARTA PRACY

Prawo do prywatności w szkole i internecie

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Klasa: _____

ZADANIE 1. Zrozumienie prawa do prywatności

1. Przeczytaj fragmenty Konstytucji RP:

- Art. 47 - „Każdy ma prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego.”
- Art. 51 - „Każdy ma prawo do ochrony tajemnicy korespondencji i danych osobowych.”

2. **Zadanie** - Własnymi słowami napisz, co oznacza dla Ciebie prawo do prywatności w szkole i w internecie.

ZADANIE 2. Analiza sytuacji

Przeczytaj poniższe przykłady. W każdej sytuacji zaznacz, czy prawo do prywatności zostało naruszone, i uzasadnij swoją odpowiedź.

Sytuacja	Naruszenie prywatności (TAK/NIE)	Uzasadnienie
Nauczyciel przegląda telefon ucznia bez zgody.		
Kolega przesyła prywatną wiadomość ucznia do całej klasy.		
Jeden uczeń nagrywa rozmowę innych uczniów w klasie bez zgody.		
Ktoś publikuje w szkolnej grupie numer telefonu innego ucznia bez jego zgody.		
Uczeń decyduje się nie udostępniać zdjęć i danych w mediach społecznościowych.		

ZADANIE 3. Reakcja na naruszenie

Wybierz jedną z sytuacji z zadania drugiego, w której doszło do naruszenia prywatności, i odpowiedz na pytania:

1. Jak mógłbyś/mogłabyś zareagować w tej sytuacji?

2. Kto mógłby Ci w tym pomóc (nauczyciel, pedagog, rodzice, instytucje)?

3. Jak można zapobiegać takim sytuacjom w przyszłości?

ZADANIE 4. Ćwiczenie kreatywne

Wyobraź sobie, że prowadzisz własną stronę lub szkolną gazetkę. Zastanów się nad poniższymi pytaniami i zapisz swoje odpowiedzi:

1. Jakie informacje możesz publikować, aby nie naruszyć prywatności innych?

2. Jakie zasady wprowadziłbyś/wprowadziłabyś, aby chronić prywatność uczestników Twojego projektu?

3. Co zrobiłbyś/zrobiłabyś, gdyby ktoś złamał zasady prywatności w Twojej grupie?
